

**ХЕНРИ ХАРГРЕЙВЗ
ЧОВЕКЪТ, КОЙТО НЕ
СЪЩЕСТВУВАШЕ**

Превод от руски: Емил Зидаров, 1974

chitanka.info

С шепот, изплетен от хиляди едва доловими звуци, огромната изчислителна машина точеше тихо своята безкрайна песен. Тя пееше единствено за себе си, защото никой друг не би могъл да я чуе. Неин дом бяха гигантските подземни пещери край град Ръгби в щата Северна Дакота. По безбройните ѝ канали, подобно на кръв, се струеха бързо, уверено и точно двеста и петдесет милиона картончета. Те спираха за миг ту тук, ту там, за да запечатат върху себе си някой електронен запис или пък да го изтрият.

В една от болниците на Индианополис се роди бебе. Поставиха момиченцето пред сканиращия уред и нежните пипала на машината само за момент докоснаха главата му, гърдите и крайниците. Още същия миг в Малкия компютър на този град се появи ново картонче, а веднага след това и втори дубликат — в Центъра на Ръгби. Населението на Американада се увеличи с нов гражданин — Ин97 246-Инд38 452, момиченцето получи свой постоянен Личен Картон и каквото име да му даваха занапред, както и да го наричаха другарите му, каквато и фамилия да му прикачеше един ден съпругът му, за всички компютъри — тези владетели на информацията — то щеше да носи само сложния индекс.

В град Саскатаун в бившата провинция Саскачеван роботът-полицай прибра от улицата проснат мъртвец, отнесе го през тълпата зяпачи до оставената наблизко патрулна кола и след повърхностен преглед извади от джоба на починалия Личния Картон. Двадесет секунди по-късно в компютър № 58 намиращ се на около петдесет мили от Саскатаун, съответният картон под номер Са537Сас8442 се отскубна от общия поток в едно странично отделение, повъртя се под няколко записващи устройства и падна завинаги неподвижно в приемника с индекс „Умрели“. И пак само след миг се случи същото и с картона-дубльор в Главния компютър в Ръгби. Но този път изчезващо малката вероятност за грешка — едно на сто милиона — се въплъти в реална операция, въпреки че техниците и федералните власти я считаха за пренебрежително малка и незаслужаваща внимание. В момента, когато картончето попадна в страничното отделение, едва забележимо изменение на силата на тока във веригата стана причина да се появи електронно „ехо“. Картонът, който следваше зад първия, попадна също тук. И стана непоправимото — документ

Бе6647Кон374699 излезе от обращение. Веднага в град Денбери в щата Кънетикът се повтори същото и с неговия дубльор.

В град Бетел в Кънетикът за всички, включително и за Джо Шалц, това беше ден като всички останали. Щом свърши работата си във фабриката за „антикварни“ мебели, Джо реши, че повече би му допаднал шумът и суетнята в автоматизираната столова, отколкото смъртната скука на индивидуалната стаичка. То се знае, цените навсякъде са еднакви, независимо дали ще пуснеш картоната си в кутията на автомата у дома или в закувалнята, но все пак, колко по-хубаво е да се насладиш на истински чинии с истинска храна, отколкото на някакви цветни картинки...

Джо даде поръчката на робо-касиера, взе поднос и със страх откри, че Личният му Картон е посинял, въпреки че до получаване на заплата имаше още цяла седмица. Колко пъти бе оставал само на фасул и бе седял, както се казва, „на празна ясла“. Веднъж даже му се наложи да проси заем, за да изкара до заплата. При това му беше потръгнало, не всеки бе успял да се хване на истинска физическа работа. Недейте пита само как получи това място... И как хората се стараят да не умрат от глад, натискайки за стотинки разни копчета.

Джо огледа внимателно хранещите се и спря поглед на една обемиста жена, която самотно поглъщаше висококалоричната храна. Като лавираше ловко между масичките, той застана край нея, сякаш пуснал корени и се осведоми: „Ще разрешите ли?“, след това се отпусна на отсрещния стол. Отначало съсредоточи внимание върху оскъдната си чиния.

Като хапна малко, той започна да изучава съседката си с цел да обмисли стремителна обсадна атака. Як орех, но затова пък интересен. За начало Джо с нарочна небрежност отстрани мазния препържен картоф, като мърмореше нещо под нос. Той веднага долови в погледа на жената проблесък на интерес, сетне всичко тръгна по мед и масло.

— Холестерин — рече той, обръщайки се към съседката и набоде с вилицата бледозелена шушулка фасул. — От него се запушват кръвоносните съдове. — Той отново се зае с чинията. После се усмихна с най-печалната си усмивка. — Миналата година един мой приятел почина и от тогава малко се страхувам. Какъв чудесен човек беше!... Да даде бог всекиму така да изглежда: вечно усмихнат, целият мляко и кръв... до последния си момент. А лекарят разправяше, че

кръвоносните му съдове били затвърдели. Ето ти беля. Не издържало сърцето, знаете. Предупреждавал го лекарят. Ти, казал, не се насилвай с тези калории, дръж се, казал, по-далеч от пържените храни... отрова са те, казал. Чиста отрова! А той, горкият Артур, не искал и да чуе за това... Изобщо, чудесен човек беше...

Джо млъкна и само с края на окото си видя, че устните на жената се свиха. Като блъсна решително чинията си, Джо запали цигара и започна да гледа по стената, върху която пълзяха новини от световните вестници... Жената въздъхна. Вилицата ѝ бавно се отпусна. С рязко движение тя стана от стола. Когато жената излезе от закусвалнята, Джо прехвърли порцията ѝ в своята чиния и завърши вечерята изцяло и спокойно, като се наслаждаваше на всяко късче от своя трофей.

Придобил самочувствие на кралски зет, Джо реши да отбележи своята победа с чашка кафе. Той приближи до щанда с напитки и пъкна Личния си картон в гнездото на автомата. Уви, чашката остана празна. Машината върна документа му. Сякаш поразен от гръм Джо огледа и Картона, и чашката, и автомата, след това повтори опита си. Автоматът отново хвърли картон в улея „отказ“. Джо стоя така с отворена уста, без да разбере какво точно става. Той си тръгна едва, когато опашката зад него започна да роптае. Нещо подобно му се бе случило веднъж, тогава Картонът го бе предупредил с червения си цвят... но сега бе сигурен, че сиромашката вечеря не би могла да докара сметката му до нула.

Като вдигна рамене, той се отправи към дъното на заведението, към гнездото, над което светеше зловеща червена светлина и имаше надпис: „Официални справки“. Той пъкна Картона в гнездото и зачака. Скоро бръмченето прекъсна, но машината мъчително дълго бави отговора си. Накрая тя върна Картона, а от страничния процеп изскочи хартиена лента. С все по-нарастващо недоумение Джо започна да чете:

„Обръщаме внимание: Намереният от Вас картон принадлежи на починал днес човек. Молим да го пуснете в най-близкия Правителствен Боклукоочистител с надпис «Официални документи».

Предупреждаваме: Присвояването на Личен Картон на починал се смята за углавно престъпление. Записът на

Вашите поръчки се пази и ако представеният Личен Картон не бъде унищожен в продължение на часа, спрямо Вас ще бъдат взети съответни мерки.“

Джо разбра, че му предстоят тревоги, но същевременно здравият му разум твърдеше, че едва ли ще бъде трудно да се оправят нещата. Компютърите грешат, той бе чувал за хора, сблъскали се с къде по-сериозни проблеми от преустановяване на кредита. Дори разказваха за някой, на когото машината представила сто пъти по-голяма сметка, отколкото била заплатата му за цял живот. Трябвало да го назначат поне за някакъв президент, за да може да плати „дълга“ си. И май че наистина го назначили.

Преди всичко, необходимо бе да отиде до някоя кабина за писмени справки, да попълни съответния формуляр и да сложи край на всичко. Речено — сторено. Джо напусна закусвалнята на път към Блока на федералните власти.

Половин час по-късно Джо Шалц отново се озова на тротоара, клатейки в умопомрачение глава. Едно след друго той попълни три различни формуляра и нито един от тях не достигна целта, защото всеки път машината връщаше молбата му, съпроводена със същото уведомление, което вече беше получил. Накрая в отчаянието си той поиска информация за умрели. В отговор получи лист хартия с препоръка да се обърне към най-близката канцелария на Следователя по насилствените и скоропостижните кончини или към Акредитирания Духовник. Без да изпуска листчето, Джо уморено се отправи към своята ергенска стаичка.

Тук го чакаха нови усложнения. На входа двама робо-хамали усърдно опразваха жилището му, като отделяха настрана личните му вещи.

Това вече беше много. В изблик на гняв Джо издърпа от работа кърпата, с която той бършеше стените.

— Ей, какво правиш? — завика той на машината.

Мълчаливо роботът спря работата си, а по-възрастният му другар се обърна на пети и пристъпи към Джо. Сканиращото му устройство бързо премина отгоре до долу по хилавата фигура на Шалц, а от процепа в корпуса на робота изскочи хартиена лента. След

това двата механизма отново се заеха за делата си. Зашеметеният Джо прочете машинално представената му „Инструкция за роднините“. Вещите му в опакован вид щяха да бъдат предадени в един от Държавните складове, където щяха да бъдат пазени, докато постъпят нови указания къде да бъдат предадени. Всяко вмешателство в работата на робо-хамалите и съпротива по време на изнасяне и транспортиране на вещите се считаше за углавно престъпление.

Като се мъчеше да проумее какво става и какво да прави, Джо бавно се отдалечи.

„Обърнете се към канцеларията на Следователя!“ — съветваше листчето. Но сега е късно, тя е вече затворена, помисли Джо. Пък и без това там стои робо-чиновник... Той се взря в лицата на спокойните минавачи. Ех, ако ви намъкнат и вас в такава история!... Да се обърне за помощ към някой от тях, беше все едно да постави глава на шосето с неговия безкраен рев на мотори, напомнящ приглушен гръм. Сега всеки живее затворено и колкото по-малък контакт имаш с другите, толкова по-добре. Спри например някой и го помоли за помощ. Той първо ще те прасне по тиквата и едва в болницата ще се заинтересуват не си ли искал да го ограбиш...

— Болницата! — гласно каза Джо.

Ето къде биха могли да му помогнат. През живота си той два пъти бе попадал в болница и всеки път му бе харесвало. Почивай си колкото щеш, храната прилична, а и сестрички наоколо се грижат за теб.

Че какво, нека да бъде и болницата, макар и нощем. Това няма да навреди. Само че, ако го приемат в Диагностиката, веднага ще го изхвърлят. Все пак, нали последният път не го прегледаха чак до сутринта. Джо си спомни колко много се безпокоеше тогава да не изтърси нещо неподходящо, преди да стане ясно какво му е положението. Едва на другия ден се оказа, че той просто е прекалил в автобара...

„Сега е точно седемнадесет часа, нула-нула — размишляваше Джо. — Във флипера не мога да се кача, нямам с какво да платя пътя, най-добре е да отида пеш. След половин час ще бъда там. Ще почакам до двадесет часа, а след това ще се опитам да се вмъкна.“

И той закрачи към болницата.

Площадчето пред болницата беше планирано така, че човек изпитваше пълната илюзия за откъсване от външния свят. Необходимо бе добро зрение, за да се разбере кои дървета и храсти бяха изкуствени. Джо забеляза, че тревата наскоро бе подменяна — на места тя беше малко по-светла: явно на конвейера не е достигнала боя.

За пръв път откакто Картонът му бе отхвърлен, Джо изпита известно спокойствие. Стъмни се. Робо-пазачът отиде на нощна смяна и скритите въздухоочистители тихо запяха. Джо реши да опита щастieto си. Като набра въздух с пълни гърди, той бавно прекрачи вратата и доближи до гишетото, зад което миловидна регистраторка подреждаше в акуратни купчинки кафяви перфокарти. С хрипков глас на присторено болен Джо назова името си и пожела да постъпи в болницата. Девојката вдигна въпросително вежди:

— Какво ви се е случило?

Докато седеше в парка, Джо бе обмислил всичко. Той сведе очи, потърка крак о пода и като впери поглед в отсрещната стена, застана:

— Вижте какво, госпожице, по-добре би било да поговоря с лекаря. Всичко ме боли, как да ви обясня... Бих могъл да почакам... — Гласът на Джо премина в едва доловим шепот, а сам той започна леко да трепери.

— Ще ви пратя в механичната бърза помощ — каза девојката. — Веднага ще извикам спешно специалист.

— Благодаря — прошепна Джо със стиснати като от нетърпима болка зъби. — Откъде да мина?

— По коридора вляво — отвърна девојката. — Личният ви Картон е у вас, нали?

— Да, да — отговори Джо и подаде Картона си.

Девојката го пхна в процепа на робо-пазача. Тя ококори изплашено очи, когато към Джо безшумно и чевръсто се втурнаха два зелени робо-гробари. Пред себе си тикаха носилка на колела. С неповторима сръчност гробарите вдигнаха зашеметения Джо, поставиха го на носилката, превързаха го с колани и се отдалечиха към отсрещния край на хола. Там вкараха носилката в асансьора, сякаш носеха камъни за основите на зданието, и без да се бавят потеглиха по подземния коридор.

Само за част от секундата поспряха робо-гробарите пред затворената врата, а когато тя се отвори, Джо уплашено видя надпис

„Морга“. Гробарите решително подкараха носилката към огромен шкаф с множество клетки. Единият отвори една от клетките, докато другият енергично развързваше коланите. Без да съзнава действията си, Джо скочи от носилката, ловко заобиколи механичните си пазачи и се понесе вихрено край огромния шкаф. Докато бягаше, той забеляза, че двамата гробари отчаяно описваха кръг, търсейки неочаквано изчезналото тяло. Пред него се отвори врата, подобно на куршум той изскочи в коридора и без сили се облегна на стената.

Това трая само миг. Джо събра последни сили и се устреми към асансьора. Натисна копчето за повикване и трескаво зачете указателя. „Вход за ходещи болни — 35“, прочете той. Щом вратата на асансьора се отвори, Джо се втурна като вихър и натисна пръст в 35-тото копче. Сърцето му биеше ката лудо. В коридора той се стараеше да върви колкото може по-бързо, но не и да бяга. Девојката на входа, с лице побяло от престилка, викаше нещо на друга медицинска сестра и за убедителност размахваше неговия Личен Картон. Джо се провря между жените и успя да улови Картона си. Едва когато се прехвърли през оградата и се озова в парка, той спря, рухна бавно на пейката и пое дъх.

Робо-пазачът два пъти мина покрай него и сега деликатно, макар и настойчиво, стоеше в сянката на манджурския бряст, съвсем близо до пътеката, а Джо блъскаше глава какво да прави. На болницата можеше да се сложи кръст. Канцеларията на Следователя по насилствените и скоропостижните смърти беше затворена. Като последна надежда оставаше Акредитираният Духовник, но и тук имаше засечка: Джо даже бегло на познаваше нито един Духовник, макар да знаеше, че те съществуват, понеже рекламата денонощно хвалеше някаква „Континентална Асоциация на Духовниците“.

Като се насилваше да си припомни точното име на асоциацията, Джо пресече улицата и с бързи крачки доближи кабината с видеотелефона. Той потърси в автоматичната телефонна книга адреса на най-близкия Духовник и телефона му. Вече се готвеше да набере съответния номер, когато се сети, че не може да го стори, трябваше да пъхне в автомата Личния си Картон. Затова просто запомни адреса и отново стъпи на тротоара, доволен, че все пак предприема нещо, че не се поддава на парализиращото действие на прокрадващата се истерия. След четвърт час той стоеше пред квартирата на Бенджамин Скруп —

Бакалавър на изкуствата, Магистър на психотиката, Кандидат по богословие, Доктор по философия, Духовник.

Скруп отделяше далеч по-голямо внимание на духа, отколкото на тялото, това Джо си изясни бързо. На ръст беше около шест стъпки и пет инча и гледаше на света с тъжни кафяви очи, прилични на шоколадови бонбони, потопени в нес-мляко. Зарадван от възможността да помогне на ближен, той покани Джо да влезе и да се облекчи от измъчващото го бремене. Просто невероятно, помисли Джо докато сядаше на малкото столче край сгъваема масичка, колко нещо може да се вмести в Ефективното Жизнено Пространство. Той бе чел за ЕЖП, но да го види с очите си му се случваше за пръв път. Трите стаи, като се брои банята, бяха по площ малко по-големи от неговата собствена кутийка. Разбира се, никакви врати не свързваха малката стаичка, където го покани Скруп, със спалнята с три кревата-триножници, долепени до стената. На въпроса му Скруп унило отвърна: „Седем деца, жена ми и аз. Децата прекарват деня в Домовия център, а жената работи. У нас е тясно само на закуска, вечеря и през нощта.“

Време беше обаче да пристъпи към болката си, тъй като по сметките на Джо домочадието щеше скоро да се прибере в семейното огнище. Той обрисова накратко приключенията си и като отговаряше на точно формулираните въпроси на Скруп, разказа някои подробности. Може да е добър духовник, а може и да не е, реши Джо, но във всеки случай знае до тънкост как стоят нещата в нашия негостоприемен свят. И той си разреши малък проблясък на надежда.

Но оптимизмът му веднага бе разсеян от опитния Скруп. Духовникът съвсем откровено призна, че много по-често се сблъсква с всякакъв род глупости, отколкото с истинска помощ на хора, изпаднали в беда. Например преди два месеца изгорили в крематориума един гражданин, а друг мумифицирали, изхождайки дявол знае от какви данни. И в двата случая роднините на покойниците идвали при него, Скруп, да искат съвет. Колко по-спокойно е, подчерта той, да се довери човек на робо-служители, отколкото на живи чиновници, които винаги грешат и предават в Генералния компютър неверна информация. Що се касае до Главния Следовател, неговата канцелария се намира в Денбери и той, Скруп, подозира, че Следователят също е робот.

Джо разбра, че не бива да очаква помощ и попита няма ли друг някакъв път, който да го оправи в отчаяното му положение.

В този момент се втурнаха като ято дома да спят останалите членове на семейството Скруп. Децата поискаха мляко, а Джо, след дълги увещания, си позволи чашка кафе, за което преди няколко часа бе изпитвал такова желание. За да нагости дечицата с мляко, а Джо с кафе, Скруп пусна в действие своя Семеен Картон и Джо не можеше да не забележи, че семейството на Духовника е „на червено“. Той се почувствува малко виновен, защото разбра колко трудно е да бъде нахранена и облечена такава челяд...

Когато децата и мисиз Скруп легнаха, Джо и стопанинът поговориха още малко макар да знаеха, че отговор няма да се намери. Скруп се надяваше да открие подобен прецедент, но конкретна помощ не обеща. Той предложи на Джо засега да се пресели у него, но и двамата бяха наясно, че при създалите се обстоятелства това е немислимо.

— Ако не си тръгна веднага — каза Джо, — моят приятел и помощник Макс ще легне да спи, а когато го будят среднощ става зъл като дявол. Направо освирепява. Така че много благодаря за всичко и може би ще прескоча пак при вас...

След като получи от Скруп топло ръкостискане и поглед, изпълнен с най-искрено съчувствие, Джо отново се озова на улицата. В парка — приближаваше вече полунощ — Джо внимателно избра уединено място в подножието на истински клонест дъб, оградено с гъст храсталак. Щом сложи сакото под главата си, той разбра колко много е уморен. И под акомпанимента на ненапускащата го мисъл — какво да прави? — той потъна в дълбок, неспокоен сън. Присъни му се, че бяга по дълъг извит коридор, чиито стени дишат, ритмично пулсират, заплашвайки до го удушат. Накъдето да погледнеш, виждаше черната бездна на пропаст, готова да го погълне. След това през съня до него достигна слаб, настойчив безцветен глас. Като се надигна, Джо видя робо-пазач, очертал се на фона на нощното небе.

— Пребиваването извън пътеките след стъмване е забранено — каза роботът.

Джо лежеше вкоченен, смъртно уморен и паднал духом. Вече не можеше да мисли за нищо, затова просто се излегна на земята в пълния си ръст.

— Ако не си отидете, ще бъда принуден да извикам полиция — повтори роботът.

Дойде му на ум, че рано или късно това трябва да стане. И изведнъж го осени: а защо не? Защо да не попадне в затвора? Поне там ще може да се наспи, а стигне ли работата до процес, нещата все някак ще се наредят. Скитничеството не е кой знае какво престъпление. Вярно е, ще се наложи пак да има работа с машина, но и в най-лошия случай просто ще остане в затвора... Той сложи ръце под главата си, отпусна се и зачака.

Не минаха три минути, когато се появи робо-полицай. Той вървеше уверено по тревата, докато неговият помощник стоеше в патрулната кола. Джо извади Личния Картон, постави го върху гърдите си и с мрачно удовлетворение зачака ареста. Случи се обаче не това, което очакваше. Като огледа Джо с бърз поглед, роботът хвана със стремително движение на щипката си Картона, пъхна го в четящото си устройство, предаде, а след това и получи информация. Докато Джо мигне с очи, Картонът отново бе пъхнат в ризата му, а робо-полицайте застинаха неподвижно в очакване на нещо. И почти веднага пристигна карета със специално предназначение. От нея изскочиха двама гробари с носилка на колела. Те завързаха Джо и колата хукна в тъмнината.

Този път го отведоха в районната морга. Но процедурата и тук беше същата, както в болницата. Когато отвързаха Джо от постелята, той скочи рязко и се спусна към вратата. През рамото си видя как робогробарите търсеха напразно мъртвото тяло, описвайки все по-разширяващи се кръгове по пода...

Без да се бави, Джо се спусна по просторните подземни зали на огромното здание. Беше му безразлично къде ще го отведе безцелното скитане. Тук беше почти приятно... слабоосветените топли коридори го подканяха да потърси някое уютно местенце, да се свие на кравай, да заспи... Трябваше му усилие, за да продължи пътя си, защото съзнаваше, че спането също не е изход: необходимо бе да излезе горе, макар само да не умре от глад. Трябваше да помисли за храна. Беше, или по-право, трябваше вече да е ранно утро.

Върху часовника над резервния изход, до който се добра, светеха цифри — 5,30. Джо си даде сметка, че не само е гладен. Малко ли му се случи от снощи насам... Трябваше да направи нещо и да се снабди със закуска, даже ако бе необходимо да прибегне до крайности... Нали

положението му беше отчаяно. Да речем, един път няма да яде, дори два пъти, но да умира от глад не влизаше в сметките му. Независимо от това дали подобен изход бе нужен за компютърите, за да оправят батака си... Той се отправи към закусвалнята, без точно да знае какво трябва да прави там.

Закусвалнята се намираше в същия квартал. Известно време Джо наблюдаваше как през входа сноват ранни посетители. Да влиза вътре без определен план, беше безмислено. Той лесно би могъл да проникне през главния вход, без да представя Картона си. А хората не го безпокояха. Най-важното беше, че не е готов на открита кражба. Не, сигурно съществувахе по-добър начин. Може би ще успее да се промъкне през служебния вход? Там е кухнята и е пълно с храна.

След малко Джо откри сива неизразителна врата с табела: „Хранителен Блок“. Той натисна вратата, която водеше км други три врати. На едната пишеше: „Изчислителна“, на другата — „Помощни помещения“, а на третата — „Вход за външни лица забранен“. Като в старите детски телевизионни филми — приключение! — мерна се у Джо смешната и неуместна мисъл... Той мина през третата врата.

От лявата му страна делово замига пропускателният апарат. Искаше да му бъде показан Картонът. Но Джо не му обърна внимание. Далеч повече го поразиха великолепната гледка: конвейерни ленти пренасяха безкрайни количества храна към прозорчетата, през които посетителите получаваха поръчките си. Очарован, Джо гледаше хрускавите румени хлебчета, конфитюра, яйцата с шунка, топлата майонеза — всичко това би стигнало за цял пир. След това като в транс Джо напълни шепите си с шунка, пресни кифли и кафе. От тичащите ленти взе нож и вилица и като седна на една купчина чисти табли, жадно започна да унищожава закуската. Оставаше му още половин чашка кафе, когато се появи робо-полицай. Джо седеше спокойно и ближеше пръстите си от сироп, а в това време роботът, без да бърза, влезе в помещението и му отрязва пътя за отстъпление.

— Моля да не се движите — каза полицаят. — В противен случай ще бъда принуден да ви задържа със сила.

С мълниеносно движение роботът притисна ръцете му към своята щипка. Другата с гъвкаво движение обви талията му, обърна джобовете и измъкна Личния Картон, който веднага изчезна в четящото устройство...

Мина време, а роботът в полицейска униформа все още тихо бръмчеше, без да предприеме нещо. Постепенно Джо започна да разбира, че тук има нещо. Бръмченето се усили, зрителните сетива на робота започнаха да светят по-ярко и скоро Джо долови миризма на прегоряла инсталация. През процепите на робота-полицай започнаха да се точат тънки виолетови струйки. Накрая избухна кълбо дим и, полюшквайки се като пиян, роботът изхвърли Картона, отпусна безсилно щипки и замря. Секунда или две Джо стоя като поразен от гръм. В живота си не бе виждал автоматичен механизъм да свършва по такъв начин. При това механизъм, нагоден да взема самостоятелни решения. Сякаш умираше човек... Джо вдигна Картона си, опасявайки се тайно, че роботът ще се съвземе и отново ще го хване, но нищо подобно не се случи. Като се успокои малко, Джо приближи внимателно до конвейера, взе от ябълковата пита и спокойно тръгна към изхода покрай безмълвния изгорял робот. Чак когато премина в съседната стая, той ускори крачки...

Беше 10,00 часа, а Джо Шалц, покойник, все още безгрижно си почиваше в разкошното легло на една от стаите на най-люксовия хотел в окръга Денбери. В стаята той попадна по най-простия начин — мина зад гърба на робо-портиера и взе ключа от най-близката касетка. От скъпото рекламно предаване, което започна по светещия вестник след новините, той научи, че контролното време в хотела е 14 часа европейско време, което означаваше, че след закуската му оставаха седем часа за несмущаван от нищо сън. Пък и да го смутеха, какво от това? Нали Джо Шалц намери разрешение на своя проблем? Това разрешение винаги бе стояло пред него, трябваше само да престане да мисли с категориите на помрачените от изчислителните машини граждани. Проумя го когато робо-полицаят, тази най-сигурна машина за поддържане на реда, излезе от строя, претоварена от противоречащата информация. Въпреки че Джо не беше много сведущ по информационни характеристики на автоматите, това не му пречеше сега да се наслаждава на спокойствие, да си дава сметка какво точно се бе случило с автомата. Нарушителят притежава Картона на Джо Шалц. Джо Шалц повече не съществува. Следователно нарушителят трябва да бъде идентифициран като... не, не, все пак като Джо Шалц. Но Джо Шалц го няма на този свят... В същото време нарушителят е жив и

здрав... И Личният Картон принадлежи на покойния Джо Шалц!... И тук — тррак!

А за Джо имаше и друг изход — нека да го отведат в моргата. Знае как да се оправи там!

Джо се протегна и се намести по-удобно. Сънят го сграбчи в лапите си, той заспа и все му се присънваха дрехите, които щеше да носи, храната, с която щеше да задоволява глада си и хотелите, в които щеше да спи.

Отдавайки се с необикновено спокойствие на придобитата свобода, Джо Шалц спа, несъществуващ за целия огромен свят.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
1/1974 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.